

Dvojčata šla s matkou do města. Bylo nevlídné ráno čtyřicátého roku, od řeky se přes tůň zvedaly jazyky prochládlé mlhy, a na škvárové cestě až ke kustarníkovým keřům, obrůstajícím nábřeží, se roztahovaly kulaté kaluže po včerejším dešti. Ze všeho dýchal neodvolatelný podzim. I chladný vzduch dotíral na těla, zvyklá dosud na letní parna, stále neodbytněji a svéhlavěji.

Děti, ačkoliv jim už bylo šest a nejpozoruhodnější na nich byla právě jejich samostatnost, se teď poslušně držely matky a obezřetně obcházely špinavé louže. Byla v tom vypočítavost, aby se maminka neměla nač vymlouvat, až budou něco chtít na podzimním jarmarku.

Z prudkého svahu u mostu proti nim pomalu sestupovala paní Černá se dvěma velkými napěchovanými taškami. Došla k nim, když se cesta zrovna prohnula do úvozu vedle restaurace Rychta, odkud bylo slyšet kovový třesk, jak ukládali zahradní stoly a židle před zimou. I to bylo znamení, že s létem je definitivní konec. Už nepočítali s tím, že by si hosté chtěli sednout pod obrovité kaštiny, ze kterých dávno zmizely všechny plody, a teď jen opadával list za listem.

Kája a Hanička pozdravili.

"Nazdar, děti!" položila paní Černá tašky na zem. "Už je mi i ten nákup na stará kolena nějak těžký," narovнала se a vzdychla.

Dvojčata se podívala na matku a čekala, že teď určitě po tolikáté uslyší neustále opakovanou matčinu otázku Co Taussigovi?

Ptala se tak vždycky, nic jiného ji zřejmě tak nezajímalo, než právě to, jak žijí jedni z nejbohatších lidí v městečku, jejichž existence byla navíc mezi lidmi opředena címsi zvláštním až tajemným.

Paní Černá pocházela z vesnice, odkud byla i Prokšová, matka dvojčat, a třebaže mezi oběma ženami byl věkový rozdíl nejméně třicet let, skutečnost, že byly z jednoho místa, je sblížovala. Ostatně jako všechny rodáky.

Anna Černá sloužila u Taussigů snad od věčnosti. Nikdo už pomalu nevěděl, že kdysi byla i vdaná. Manžel jí však zemřel sotva měsíc po svatbě. Černá měla i syna, který se narodil jako pohrobek. Žil někde ve světě a vůbec se k matce nehlásil. Ona však ukládala každou korunu do spořitelny. Prý pro něho, kdyby se k ní jednou vrátil. Ale jaktžživ nikdo nikdy neslyšel, že by se v městečku objevil.

Co Taussigovi? teď poprvé se neozvalo a dvojčata se překvapeně dívala na matku s pootevřenými pusami. Kája se dokonce o ni lehce opřel, aby jí snad tu otázku připomněl a co nejrychleji pokračovali v cestě.

"Něco pro vás, děti, mám!" přerušila paní Černá rozpačité ticho a dala dvojčatům několik táfliček mléčné čokolády.

"Vy je pořád jen kazíte, paní Černá!" řekla naoko vyčítavě matka.

Kája se okamžitě do čokolády pustil, Hanička ji opatrně schovala do kapsy. A několikrát se přesvědčila, zda ji tam opravdu má.

"Vidíte," podívala se matka na paní Černou, "takhle to dopadne vždycky!" ukázala na Káju. "Hned všechno sní a potom na ní bude loudit. Sněz to rychle taky, troubo!" řekla domluvně Haničce a pohladila ji po hlavě.

Kája se zastyděl a otočil se k řece. Poodešel několik kroků k vymleté cestě, vedoucí dříve, dokud tu ještě nebyl most, k přívozu po níž v zimě tahali pivovarští koně obrovské ledové kry do pivovaru a hostinců. Po hladině tiše proplouval nákladní parník se dvěma šífy. Parní šroub na zádi se jen neznatelně pohyboval, proud je stačil hnát kupředu i bez motoru.

"Tak už netrucuj!" zavolala paní Černá na Káju, a ten se pomalu vrátil, aby o nic nepřišel, kdyby jim chtěla náhodou ještě něco dát. "A co škola?" připomněla si paní Černá, že nedávno začal školní rok poprvé i pro dvojčata.

"Copak s holkou, s ní to půjde," ukázala matka na Haničku, "ale s ním si asi prožijeme peklo!" projevovala obavy o Káju.

"Kluk je přece jen kluk," vzpomněla si snad v té chvíli Černá i na vlastního syna.

"No, jestli bude po tátovi, tak potěš nás pámbů!" ironicky se usmála matka, ohlédla se po dětech a pro jistotu raději hned přestala.

"Já vím, že to tak nemyslíte," sehnula se Černá pro tašky.

"Tak tedy dnes...," matka se při loučení ani tak neptala, jako se pravděpodobně chtěla jen ujistit, že se nic nezměnilo na tom, co bylo dojednáno.

"Ano, dnes večer," přisvědčila paní Černá a jako by tím přitakáním před očima najednou zestárla.

"Co bude dnes večer?" nevydržel Kája zvědavostí a zeptal se ještě dřív, než po rozloučení s paní Černou došli k mostu.

"Taussigovi se k nám přestěhují!" kupodivu nelicitovala matka s odpovědí.

"Taussigovi?" překvapila Káju ta zpráva tak, až se zastavil. "Proč by se k nám měli stěhovat? Přece mají krásnou vilu a ještě jednu za řekou u tunelů a obchod a továrnu," vypočítával jejich bohatství.

"Měli...," tiše řekla matka a ohlédla se za sebe, jestli je někdo nemůže slyšet. "Všechno jim sebrali Němci!"

Kája by se ptal zvědavě dál, ale došli do čtvrtiny mostu, kde se chodník rozšiřoval, a místo betonové, metr vysoké zdi, tu bylo železné zábradlí, pod nímž už tekla řeka, a tady se

vždycky na chvíli zastavili a dívali se na hráz a na hladinu, do níž se na druhé straně vléval potok s načervenalou vodou ze železáren a z hutí. Nad ním se tyčil vysoký vrch s vyhlídkovou věží.

Kája si stoupl na podezdívku a nahnul se nad hladinu. Třebaže z té hloubky měl vždycky strach a přepadala ho úzkost, když si na to i doma jen vzpomněl, musel se nahnout, podívat se na vlny pod mostem, jako by ho ten pohled fascinoval. Sám se tím zkoušel. Kdyby se nepokusil, dlouho by mu vlastní zbabělost nešla z hlavy a trvalo by, než by zapomněl.

Hanička si stoupla o kus dál, nedůvěřivě se dívala přes zábradlí a jako vždycky řekla: "Kájo, ty tam jednou spadneš!" jak tu větu od malička slyšela od matky a ještě častěji od babičky, když s nimi šla do města.

"Tak to by už mohlo stačit!" nevydržela dlouho stát na jednom místě matka. "Myslíte si, že na vás na jarmarku budou čekat?" použila jediný možný argument, účinkující hlavně na Káju, který byl zvědavý na každou novou událost.

Za vrcholem mostu se otevřel pohled na dlouhou silnici, lemovanou dole na rovině alejí lip. Po levé straně za nimi byl kaštanový park, po pravé pečlivě upravené koryto potoka, přes který vedly dva úzké mosty. Za nimi stála fara, hospoda a vila jednoho profesora místního gymnázia. Za dvěma bloky obytných domů pak cukrovar, z něhož o řepné kampani byla cítit široko daleko melasa. K cukrovaru vedly od trati přes léto většinou zarostlé koleje.

Jarmark se od nepaměti konal až za železničním viaduktem, v ulici, kde sídlila pošta, tiskárna a pan doktor, k němuž chodili, když onemocněli. Pořádal se určitě v nejdelší městské ulici plné obchodů, která končila, vlastně dál poté i pokračovala ke křižovatce, pod níž tekla pramenící kilometry daleko z okořského rybníka.

Jarmareční vyvolávání bylo slyšet už od katolického kostela. Dvojčata zrychlila krok, jako by je někdo popíchnul. Bylo tam všechno jako o pouti či posvícení. Růžová cukrová vata,

turecký med, kyselé okurky, vodičky a prášky, které všechno vyčistí, loutkové divadlo, brousky na srpy a gumičky do trenýrek, všechno, snad všechno, jen nikdo dvojčatům neřekl, že dlouhá léta potom opravdový jarmark neuvidí.

Kája jako by všechno, co se potom stane, v podvědomí tušil, a proto se nemohl vynadívat. Trhovci se snažili opoutat pozornost nejen vyvoláváním, ale i tlučením na nejrůznější předměty, troubením na trubku i výstředním barevným oblečením. Když někdo jen trochu projevil zájem, okamžitě se k němu sklonili a donekonečna vychvalovali a ukazovali své zboží, které vždy bylo nejlepší a nejlacinější všude kolem dokola.

Kája téměř nábožně poslouchal a věřil každému jejich slovu. Dokonce byl přesvědčen, že sami kdesi vyrábějí zboží, které prodávají, zvláště takové, které má až kouzelné účinky. Po jehož použití zmizí na látce i ta nejčernější skvrna. Nejtupější čepel je zase ostrá jako meč. Zašedlé vidličky a nože se opět stříbřitě zaskvějí.